

TANKOVÉ A AUTOMOBILNÍ TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ OBRANNÉ OPERACE

Hlavním cílem tankového a automobilního technického zabezpečení (TATZ) v obranné operaci je především:

- odsunovat ze sestavy bojujících vojsk tankovou a automobilní techniku, která není schopna zabezpečit plnění bojových úkolů;

- zabezpečit maximální bojeschopnost a provozuschopnost veškeré tankové a automobilní techniky včasnými a komplexními opatřeními technického zabezpečení (tj. především systémem ošetřování techniky, opravami a doplňováním vyčerpaných zásob tankového a automobilního materiálu);

- vytvořit již v průběhu útočné operace takovou situaci po stránce zabezpečení tankové a automobilní techniky, která umožní splnit jak cíle obranné operace, tak i plynulý přechod do protiúderu, popř. do útočné operace.

Plnění hlavního cíle TATZ obranné operace ovlivňují zejména tyto parametry:

- způsob přechodu vojsk armády do obrany a základní vševojskové cíle a úkoly obranné operace;

- stav a možnosti sil a prostředků soustavy TATZ a jejich rozčlenění v operační sestavě;

- působnost vnitřních a vnějších vlivů, specifických pro vedení obranné operace.

Ze všech vnějších a vnitřních vlivů, obecně platných pro různé fáze bojové činnosti, budou činnosti sil a prostředků TATZ v obraně ovlivňovat zejména:

- ustálení fronty a statický ráz bojové činnosti zejména tím, že jsou vytvoře-

ny výhodnější časové podmínky pro práci výkonných prvků TATZ v jejich prostorech rozmístění;

- aktivní bojová činnost nepřítele a jeho převaha tím, že je omezena možnost pohybu prostředků TATZ v prostorech útočné bojové činnosti nepřítele;

- členění operační sestavy armády do šířky a hloubky. Větší prostor činnosti má vliv na menší nasycenost technický v prostoru, ale naopak větší rozptýlenost techniky má za následek nutnost volby dalších přísunových a odsunových cest;

- rozdílný charakter činnosti jednotlivých prvků operační sestavy (na předním okraji obrany, v hloubce obrany, při armádním protiúderu aj.).

Tyto vlivy ve svém souhrnu budou podstatně působit na:

- vznik ztrát tankové a automobilní techniky v důsledku přirozeného opotřebení a zejména bojového poškození jak co do prostorového a časového vzniku ztrát, tak i co do kvalitativního rozdělení ztrát;

- obsah a formu technických opatření, která zabezpečují spolehlivou práci tankové a automobilní techniky v průběhu celé operace;

- podmínky provozu techniky (minimální provoz u vojsk v prvním i druhém obranném pásmu, maximální provoz u vojsk za protiúderu) a možnosti oprav poškozené techniky;

- manévr prostředky, jednotkami a útvarů TATZ co do prostoru a času;

- spotřebu zásob tankového a automobilního materiálu pro technické ošetřo-

vání oprav a na organizaci doplňování vyčerpaných zásob materiálu.

Plánování a organizování TATZ vojsk při přechodu a při vedení obranné operace, obsahuje celý komplex opatření, která zabezpečují úspěšné splnění bojových úkolů útvarů a svazků v obraně. Tato opatření musí předvídat různé podmínky, za kterých budou úkoly TATZ realizovány. Náčelník oddělení tankové a automobilní služby armády (dále NOTASA) bude při určování metody a postupu práce pro organizaci TATZ obranné operace vycházet z

- cílů a úkolů obrany v rámci frontové operace,
- zámyslu a rozhodnutí velitele armády,
- konkrétní situace v TATZ u vojsk,
- rozhodnutí náčelníka tankové a automobilní služby frontu pro TATZ v rámci frontu,
- předpokládaného vývoje bojovschopnosti vojsk v průběhu obranné operace.

Po obdržení výpisu z operační směrnice pro přechod armády do obrany, pokynů velitele armády (seznámení se zámyslem rozhodnutí) a nařízení pro TATZ náčelníka TAS frontu si NOTASA ujasní operační úkol a z něho vyplývající úkoly pro TATZ, správně a do hloubky zhodnotí situaci v TATZ, přijme svůj zámysl rozhodnutí, připraví příslušné kalkulace a propočty, a (po schválení velitelem armády) přijme svoje rozhodnutí pro TATZ.

Při ujasňování úkolů musí do všech podrobností pochopit úkol armády jako celku, bojové úkoly vojsk v obraně a z nich vyplývající úkoly pro jejich TATZ. Musí mít jasnou představu o rozsahu a obsahu činnosti všech výkonných prvků TATZ podřízených vojsk, vlastního i nadřízeného stupně při přechodu do obrany a v průběhu obranných bojů.

Při hodnocení situace v TATZ musí všestranně zhodnotit výchozí situaci v TATZ u podřízených stupňů a v souladu se zámyslem úkolů obranné operace i předpo-

kládaný vývoj situace v bojovschopnosti vojsk a předpokládané možnosti sil a prostředků TATZ v operaci.

Rozhodnutí pro TATZ armády v obraně přijíme na základě všestranného i hlubokého rozboru stanovených operačních a bojových úkolů, vychází i předpokládané situace, zdůvodní je potřebnými a nutnými propočty.

Všechna přijímaná opatření v rámci rozhodnutí musíme realizovat s cílem maximálního efektivního využití vojskových i armádních sil a prostředků TATZ ve prospěch udržení vysoké bojovschopnosti armády především v tancích a jiné bojové techniky. Rozhodnutí musíme pečlivě koordinovat a sladit se štábem armády, náčelníky druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb. Pak je schválí velitel armády.

Rozhodnutí obsahuje:

- základní úkoly TATZ při přechodu do obranné operace;
- úkoly TATZ v průběhu operace;
- uskupení a úlohy sil a prostředků TATZ určených k TATZ vojsk prvního sledu, druhého sledu nebo záloh, protiúder- ných uskupení a týlu;
- uskupení a úkoly sil a prostředků TATZ při přechodu vojsk armády do útočné operace;
- opatření k zabezpečení spolehlivé činnosti techniky v průběhu obranné operace a při přechodu armády do útoku.

Po přijetí rozhodnutí pro TATZ operace vydá náčelník oddělení TAS armády odborná nařízení pro podřízené a se svým oddělením dopracovává plán TATZ obranné operace armády.

Základní kalkulační normy pro TATZ

Normy proběhu tankové a automobilní techniky

Tanková a automobilní technika bude i v obraně (i když omezeně) vykazovat denní proběh. Orientační údaje o průměrném denním proběhu techniky — viz **tabulka 1**.

Tabulka 1

Velitelský stupeň	Pásová technika (km/1 vozidlo)	Kolová technika (km/1 vozidlo)
Front	40—50	20—25
Armáda	40—50	20—25
Divize	70—90	40—60

Tabulka 2

- změny hlavních obranných rájónů (prostorů);
- manévru s jednotkami v rámci opatření OPZHn;
- účasti bojové techniky v protiútočích a v armádních (frontových) protiúderech;
- zaujímání druhého (třetího) obranného pásma;
- realizace dopravně zásobovacího systému (u automobilní techniky) atd.

- přesun z vyčkávacího prostoru na čáru zasazení 35–50 km,
- hloubka útočné bojové činnosti —
- 1. varianta 15–20 km,
- 2. varianta 30–35 km,
- koeficient manévru 2,5,
- celkový problém pásové techniky bude přibližně 70–100 km.

Celkový proběh pásové techniky ve frontovém protiúderu kalkulujeme v rozsahu 80–120 km. Průměrný proběh dopravní techniky za předpokladu 1–2 koloběhů za den kalkulujeme takto: $2 \times 75\text{--}85 \text{ km} = 150\text{--}170 \text{ km}$.

Normy ztrát tankové a automobilní techniky

Pro účelné řešení manévru s prostředky TATZ v průběhu operace, jejich efektivního využití a zabezpečení hlavního cíle TATZ budeme vycházet především z rozvahy předpokládaných ztrát techniky v průběhu bojové činnosti vojsk.

Jedním z rozhodujících úkolů při plánování TATZ obranné operace je tedy určit co nejpřesněji:

- kolik může být vyřazeno v jednotlivých charakteristických druzích bojové činnosti operace tanků, BVP a ostatních druhů techniky;
- jaké bude kvalitativní rozdělení ztrát techniky z hlediska pracnosti oprav;
- jak bude vyřazena technika prostoro-rově na válčíšti rozložena;
- v jakém časovém úseku (v které etapě obranných bojů) mohou ztráty techniky vzniknout.

Předpokládané množství ztrát tankové a automobilní techniky můžeme vypočítat s využitím denních norem ztrát techniky. Tyto normy byly stanoveny na základě

Tabulka 2

Druh techniky	S použitím JZ				Bez použití JZ		
	od JZ (%)	klasickými prostředky (%)	technické příčiny (%)	Σ (%)	klasickými prostředky (%)	technické příčiny (%)	Σ (%)
Tanky	5—6	6,5—7	0,5—1	12—14	8,5—10	0,5—1	9—11
BVP, bojové OT	4—5	3,5—4	0,5—1	8—10	4,5—5	0,5—1	5—6
Automobily, ostatní OT	4—5	2,5—3	0,5—1	7—9	3,5—4	0,5—1	4—5

Tabulka 3

Druh bojové činnosti		Minimální %	Maximální %	Průměrně
Tanky	Vedení obranných bojů	7	40	13
	Armádní protiúder	17	25	21
	Účast ve frontovém protiúderu	5	10	9
	Činnost na druhém (resp. třetím pásmu obrany)	4	10	7
	Přesuny v hloubce obranné sestavy	1	2	1,5
Výpočet ztrát BVP a bojových OT: 75—80 % ze ztrát tanků.				
Výpočet ztrát automobilů a ostatních OT: (40)—55—60 % ze ztrát tanků.				

Tabulka 4

Druh techniky	Ztráty způsobeny	Kvalitativní rozdělení v (%)			
		BO	SO	GO	NZ
Tanky,	klasickými zbraněmi	25—30	20	20—25	25—30
BVP,	jadernými zbraněmi	40—45	20—25	10—15	20—25
bojové	technickými příčinami	85—90	10—15	—	—
OT	průměrně	30—35	20	15—20	25—30
Automobily ostatní OT	průměrně	60—65	10—15	7—12	13—18

Údaje v tabulce číslo 4 mají přímý vztah na údaje tabulky 3. Vzájemný vztah je naznačen na příkladu: V průběhu obranné operace vedené za použití jaderných zbraní předpokládáme vznik 14 % ztrát tanků (viz tabulku 2).

Položíme-li kalkulační údaj 14 % roven 100 %, pak platí:

6 % ztrát od jaderných zbraní = 43 % ze všech ztrát (ze 14 %),
 7 % ztrát od klasických prostředků = 50 % ze všech ztrát (ze 14 %),
 1 % ztrát z technických příčin = 7 % ze všech ztrát (ze 14 %).

Celkový poměr = $\frac{(43+50+7)}{100} = 100\%$ ze všech ztrát (ze 14 %).

K využití údajů tabulky. Položíme-li např. údaj 6 % ztrát tanků od jaderných úderů roven 100 %, pak 25—30 % z těchto 6 % budou poškození v rozsahu BO, 20 % ze 6 % budou poškození v rozsahu SO atd. Nebo, položíme-li údaj 1 % ztrát tanků z technických příčin roven 100 %, pak 85—90 % z 1 % ztrát budou poškození v rozsahu BO atd.

Průměrné údaje o rozsahu poškození (viz tabulku 4) nejsou vypočítávány aritmetickým průměrem sloupcových údajů (viz sloupec o rozsahu poškození BO = $\frac{25+40+85}{3} \neq 30-35$), ale v poměru rozložení příčin vzniku. Tento poměr je v uvedeném příkladě: 43:50:7.

zkušeností z uskutečněných operací v průběhu 2. světové války, dále na základě studia teoretických podkladů, závěrů zkušebních velitelsko-štabních i bojových taktických cvičení různých velitelských stupňů a prověřených norem používaných v Sovětské armádě. V neposlední řadě byly tyto normy ovlivněny výsledky lokálních válek po 2. světové válce (např. válkami na Středním východě apod.).

Ztráty tankové a automobilní techniky v obranné operaci budou vznikat z různých příčin, především účinky klasických a jaderných zbraní a pak provozem techniky (technickými příčinami).

Orientační údaje ztrát tankové a automobilní techniky prvních sledů armády v obranné operaci z hlediska příčin vzniku — viz **tabulka 2**.

Pro podrobné kalkulace předpokládaného vývoje bojové schopnosti vojsk armády na prvním (respektive druhém) pásmu obrany, záloh útvarů druhého vojska a týlu je nutné rozvahy ztrát diferencovat, zejména s přihlédnutím k bojové činnosti svazků:

— na prvním pásmu obrany a na směrech předpokládaného hlavního úderu nepřítelů;

— na druhém (respektive třetím) pásmu obrany;

— při armádním protiúderu apod.

Možné denní ztráty tanků a ostatní tankové a automobilní techniky v obranné operaci armády při plnění základních úkolů operace — viz **tabulka 3**.

Předpokládáme, že u poškozené tankové a automobilní techniky (především u tanků a BVP) v obranném boji bude rozsah poškození s vysokou pracností značně vyšší než v jiných druhích bojové činnosti. Je to dáno především tím, že poškozené tanky a BVP s použitelnými zbraňovými systémy zůstanou v bojových sestavách a povedou boj s útočníkem. Předpokládáme tedy jejich několikanásobné bojové poškození a tím i zvýšení potřebné pracnosti na opravy.

Možné kvalitativní rozdělení ztrát tankové a automobilní techniky v průběhu obranné operace — viz **tabulka 4**.

Základní opatření TATZ v obranné operaci armády

Ošetřování tankové a automobilní techniky

Objem prací pro ošetřování techniky ve vojscích armády bude určovat především problém kilometrů techniky z předcházející bojové (operační) činnosti. Při tom značná část útvarů a svazků bude v přímém dotyku s nepřítelem a proto u těchto útvarů a svazků budou omezené možnosti k ošetřování techniky jak v období přechodu do obranné operace, tak i v jejím průběhu.

Ošetřování techniky musí zabezpečit správný a bezporuchový provoz techniky, jak v průběhu obranné operace, tak — a to především — připravit techniku na plnění náročných úkolů útočné operace.

Bude-li armáda přecházet do obrany na začátku frontové operace, můžeme předpokládat, že základním druhem ošetřování techniky bude každodenní ošetřování (KO). Bude-li přecházet do obrany v průběhu nebo na konci frontové operace, potom můžeme předpokládat, že bude u většiny techniky nutné KO a technické ošetřování č. 1 nebo č. 2. Na základě důkladné analýzy stavu budou nutné i některé další práce nad stanovený rozsah ošetřování.

Veškerá opatření ošetřování techniky, která snižují nebo narušují bojovou schopnost techniky, je třeba organizovat zásadně

tak, aby u prvosledových jednotek a útvarů probíhala najednou maximálně u jedné třetiny techniky, u útvarů a svazků předurčených k protiúderu (protiúderu) maximálně u dvou třetin techniky najednou. Tato omezující podmínka do značné míry ovlivní způsob organizace ošetřování techniky a klade vysoké nároky na činnost řídicích funkcí tankové a automobilní služby.

Těžiště prací v ošetřování techniky položíme na prostředky taktického stupně (armádní útvar TATZ nejsou pro plnění těchto úkolů speciálně předurčeny). Podílejí se na nich pouze u té techniky, která je v jejich prostředcích opravována, kromě toho ošetřují vlastní organickou techniku.

V průběhu obranné operace (vzhledem k předpokládanému problému) je nutné kalkulovat s každodenním ošetřováním.

Odsuny poškozené techniky a automobilní techniky

Odsun poškozené techniky v průběhu obranné operace má mimořádný význam. Včasný odsun zabezpečí, že:

— poškozená technika nebude v ohrožených prostorech zničena nebo ukořistěna nepřítelem při jeho vniknutí do obranné sestavy;

— bude vytvořen dostatečný opravný fond pro činnost dílenských prostředků,

jednotek a útvarů, do jejichž prostoru činnosti bude poškozená technika přisunuta;

— po roztřídění na jednotlivých etapách bude poškozená technika odsunuta až k tomu dílenskému prostředku, který je ji schopen svojí kapacitou a vybavením opravit.

Armádní odsunové prostředky a jednotky ve své činnosti plynule navazují na činnost vyprošťovacích a odsunových prostředků taktického stupně. To znamená, že i na stupni armády dochází k vytvoření samostatných vyprošťovacích skupin (VSk), které plní dva základní úkoly:

1. Odsun poškozené techniky z prostorů a čar taktického stupně po armádních odsunových osách do prostorů činnosti dílenských útvarů armády (na armádní shromaždiště poškozené techniky ASPT).

2. Část odsunových prostředků je v záloze NOTASA pro případné použití v armádním odřadu odstraňování následků (OON), nebo k posílení zasazovaných druhých sledů armády do armádního protidruhu.

Kromě toho můžeme využít odsunových prostředků k odsunu poškozené techniky v rozsahu generální opravy (GO) přímo na nakládací stanice. K této činnosti můžeme vyčlenit část kapacity roty odsunů tanků (vybavené tahači a podvalníky) armádního praporu odsunu tanků (prott),

popř. čtyř odsunů automobilní techniky armádní roty odsunu automobilní techniky (roat), rovněž vybavené tahači s podvalníky.

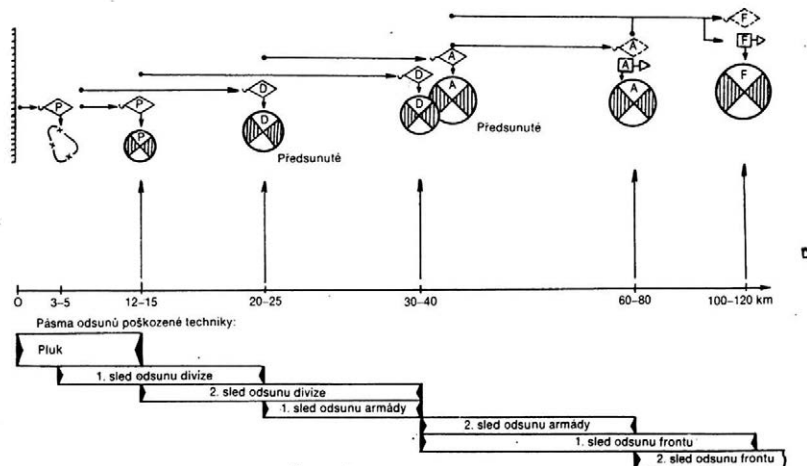
Složení a počet vyprošťovacích skupin závisí na množství poškozené techniky, vzdálenostech armádních SPT, charakteru terénu, stavu a počtu odsunových os, povětrnostních podmínkách a možnostech maskování.

Pásma odsunů poškozené techniky viz — obr. 1.

Opravy poškozené techniky

Při organizaci oprav poškozené techniky bereme v úvahu, že vojskové a armádní prostředky (dílenské) opravují techniku poškozenou jak před přechodem do obrany, tak i techniku poškozenou v průběhu obranné operace.

Dílenské prostředky taktického stupně budou po dobu trvání obranné operace (v závislosti na délce trvání) opravovat techniku v rozsahu běžné opravy (BO). Co do pracovní budou to běžné opravy většího rozsahu než běžné opravy v útočné operaci. Např. je-li v útočné operaci na BO tanku stanovena norma do 30 Nh, pak v obraně jsou dílenské prostředky taktického stupně (vzhledem k statickému rázu bojové činnosti) schopny zabezpečit BO až k horní hranici pracovní, tj. až do rozsahu 100 Nh. Ve výjimečných přípá-



Obr. 1

dech, kdy kapacita vojskových prostředků je větší než počet vzniklých BO, můžeme využít přebytečnou kapacitu na opravu techniky v rozsahu střední opravy (SO), při čemž doba trvání SO nesmí překročit celkovou dobu trvání obranné operace.

Techniku na taktickém stupni budeme převážně opravovat na plukovních a divizních SPT.

Dílenské útvary armády (dvě armádní tankové a automobilní opravny — atao) mají za úkol především dokončit všechny BO z předcházející bojové činnosti, dále pak BO vojskových svazků a útvarů a nedokončené BO techniky dílenskými prostředky taktického stupně po jejich přiblížení a začlenění do bojových sestav svazků na prvním (druhém) obranném pásmu armády. V dalším (v průběhu obranné operace) jsou armádní dílenské útvary určeny především k opravám techniky v rozsahu střední opravy. V případě nutnosti, kdy počet BO převyšuje kapacitní možnosti vojskových prostředků, opravují i poškozenou techniku v rozsahu BO.

Armádní dílenské útvary opravují poškozenou techniku výhradně na armádních SPT.

Ochrana a obrana prostředků, jednotek a útvarů TATZ

Bezpečnost práce prostředků, jednotek a útvarů TATZ v průběhu obranné operace bude záviset na organizaci a zabezpečení plnění opatření OPZH a obrany proti pozemnímu i vzdušnému nepříteli.

Ochrana proti ZHN probíhá v rámci celkového systému OPZH vojsk armády. Z celého komplexu opatření uvedu jen některá, jako např.:

- volba záložních prostorů rozmístění (záložních ASPT) ve vzdálenosti 5–10 km od hlavních prostorů (hlavních, popřípadě předsunutých ASPT);

- ženijní úprava terénu prostorů činnosti;

- maskování prostorů a činnosti v těchto prostorech se zvláštním zaměřením na světelnou a akustickou kázeň při práci v dílnách apod.

Obranu prostředků, jednotek a útvarů TATZ chápeme především jako pasivní. To mimo jiné znamená, že prostory rozmístění (prostory činnosti) volíme mimo předpokládaný směr úderu nepřítelů, v blízkosti prostorů rozmístění vševojskových záloh (druhých sledů), které jim zabezpečí příslušnou obranu. Dále i organizaci vlastní kruhové obrany s využitím zbraní poškozené (popř. i opravené, do-

sud nepředané) bojové techniky — tanků, EVP aj.

Zásady pro členění výkonných prvků TATZ

Základní a určující podmínkou pro členění výkonných prvků TATZ je zaujatá operační sestava armády. Šířka obranného pásma (do 150 km), jeho hloubka (100 až 120 km), vytvoření prvního a druhého, popř. třetího obranného pásma a nutná vzájemná závislost činnosti výkonných prvků TATZ různých stupňů předurčují, že hlavní úsilí prostředků TATZ operačního stupně (co do hloubky) obrany položíme na zabezpečení:

- vševojskových svazků na prvním pásmu obrany;

- vojskových svazků a útvarů mezi prvním a druhým pásmem obrany;

- svazků na druhém pásmu obrany a vojskových svazků a útvarů (včetně týlu) rozmístěných za druhým pásmem obrany.

Při přechodu do protíúderu hlavní úsilí zaměříme k TATZ vojsk, která se zúčastní protíúderu.

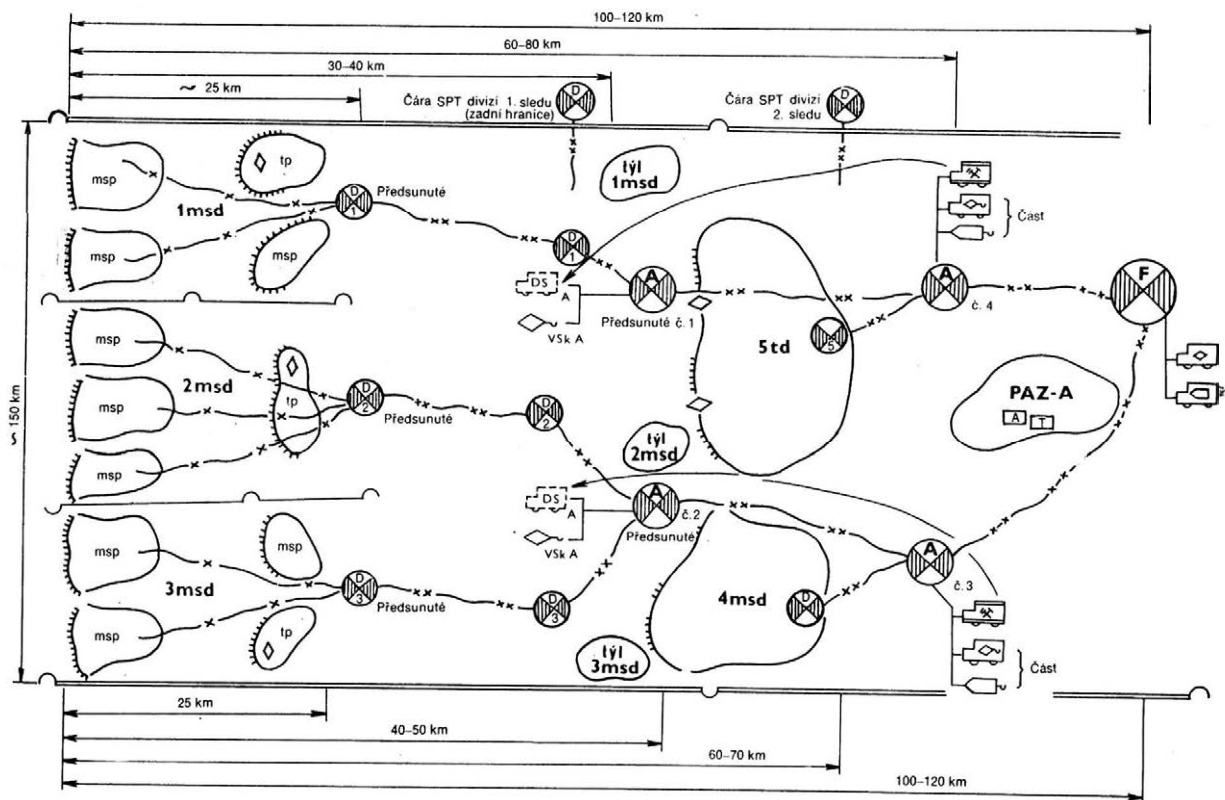
Šířka obrany, optimální ramena odsunu, složení operační sestavy armády a nutnost omezit rokadní přesuny poškozené techniky určují, že výkonné prvky TATZ budou členěny na dva (až tři) hlavní směry úsilí TATZ.

Odsunové prostředky jsou organizačně členěny v samostatných vyprošťovacích skupinách do dvou sledů. Vzhledem k šířce operační sestavy armády v obraně jsou rozčleňovány do 2–3 pásem působnosti (za každým prvořadovým svazkem). První sled odsunuje poškozenou techniku jak od čáry SPT svazků na prvním pásmu obrany, tak i z bojových sestav těchto svazků na předsunutá armádní SPT na vzdálenost 30–40 km od předního okraje. Druhý sled odsunuje poškozenou techniku z předsunutých armádních SPT až na čáru hlavních armádních SPT na vzdálenost 60–80 km od předního okraje prvního pásma obrany.

Armádní odsunové prostředky jsou organizačně začleněny do jednoho praporu odsunu tanků (prott) a do jedné rotý odsunu automobilní techniky (roat). Obdobně jako v útočné operaci, vyčleňujeme až dvě třetiny sil ve prospěch svazků na směr hlavního úderu nepřítelů, zbytek sil ve prospěch svazků a útvarů na směr druhého úderu nepřítelů. Pouze malou část sil a prostředků ponecháme v záloze NO-TASA a rozmístíme v prostorech hlavních ASPT.

Dílenské útvary armády jsou rozmístěny na 2–4 armádních SPT. Vyčleňené dílenské prostředky (1. sled dílenských pro-

Obr. 2



středků) ve formě dílenských skupin armády (DSA) zaujímají podle potřeby a dočasně předsunutá armádní SPT. Do dílenských skupin armády budeme především vyčleňovat prostředky pro opravu bojové techniky (tanků a BVP). Hlavním smyslem těchto opatření je na maximální možnou míru snížit ramena odsunu a snížit čas pro opravy.

Armádní sklady tankového a automobilního materiálu, tj. armádní automobilní sklad (AAS) a armádní tankový sklad (ATS) v průběhu obranné operace jsou trvale umístěny v sestavě PAZA a přemísťují se společně s PAZA na základě rozkazu ZTA.

Manévr s prostředky TATZ — viz **obr. 2.**



Na závěr chci uvést, že jsem si nekladl za cíl vyčerpat celou složitou problematiku, ale věnovat pozornost jen stěžejním problémům organizace a řízení TATZ obranné operace. Tedy takovým, které by měli vzít v úvahu velitelé a náčelníci druhů vojsk a služeb při plánování a organizování armádní obranné operace jako celku.